

Tilastokeskuksen kehýsehdotus 2025–2028

28.20.01. Tilastokeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

	1 000 €	2025	2026	2027	2028
Edellinen kehýspäätös (2024–2027, 23.3.2023)		54 178	53 778	53 778	53 778
Eduskunnan tekemät pysyvät muutokset		-	-	-	-
Muut hallituksen sopimukset, päätökset ja sitovat kannanotot					
- Palkkausten tarkistukset		-	-	-	-
Automaattiset tekijät		-	-	-	-
Tekniset siirrot ja rakennekorjaukset		-	-	-	-
Hinta- ja kustannustasotarkistukset		-	-	-	-
Peruslaskelma yhteensä		54 178	53 778	53 778	53 778
Kehýttämisehdotukset		6 600	6 450	5 650	5 150
1. Säädöspohjaisen tilastotuotannon pysyvä lisääntyminen ja uudet vaatimukset		2 000	2 000	2 000	2 000
2. Kansantalouden tilinpidon ja maksutaseen tietojärjestelmän uudistaminen		2 000	2 000	2 000	1 200
3. Tutkijapalveluiden palvelutason parantaminen ml. datahallinta-asetuksen toimeenpano		750	750	750	750
4. Datahuoneen jatko		700	1 100	1 100	1 100
5. Tilastotuotannon kansalliset lisätarpeet		650	400	300	300
Kehýsehdotus yhteensä		60 778	60 228	59 428	58 928

TK/1917/02.00.00/2023

25.10.2023

Perustelumuistio

Toimintaympäristö

Toimintaympäristö ja sen muutokset vaikuttavat Tilastokeskukseen kahdella tavalla. Suoraan näkyvät esimerkiksi tietosuojavaatimusten tiukentuminen sekä tutkijapalveluiden kysynnän kasvu. Toisaalta toimintaympäristö vaikuttaa tilastotuotteiden muutostarpeisiin ja kysyntään kuten on käynyt esimerkiksi energiatilastoissa.

Toimintaympäristön vaikutuksista olennaisimmat koskevat tietoturvaa ja -suojausta sekä yleisemmin kyberturvallisuutta. Pilvipalveluiden käytöstä ei ole vielä tehty linjauksia Tilastokeskuksessa. Valtiontalouden tilanne ja inflaatio näkyvät Tilastokeskuksenkin rahoituksessa ja menoissa kehyskaudella. Konkreettisenä yksityiskohtana toimitiloihin liittyvä epäselvyys vaikuttaa myös rahoituksen riittävyysarvioimiseen.

Teknologian nopea kehittyminen vaikuttaa toisaalta Tilastokeskuksen tietojärjestelmien vanhenemiseen, mutta myös asiakkaiden vaatimuksiin tietojen tarjoamisen välineistä ja tiedon nopeudesta. Myös kilpailu osaavasta työvoimasta kiristyy edelleen. Jo nykyään on vaikeuksia saada osaajia erityisesti teknologiatehtäviin.

Toimintalinjat ja toiminnan painopisteet

Tilastokeskus päivitti strategiansa vuonna 2022. Seuraava strategiapäivitys tehdään alkuvuonna 2024.

Visio: Tiedosta tulevaisuus

Tilastokeskus on paras faktatiedon tuottaja. Rakennamme yhteistä tietovarallisuutta ja vastaamme asiakkaidemme monipuolistuviin ja nopeutuviin tietotarpeisiin.

Missio: Luotettavan tiedon puolesta

Keräämme ja yhdistämme tiedot tietovarannoiksi, joista jalostamme tilastoja ja tietotuotteita yhteiskunnalliseen keskusteluun ja asiakkaiden hyödyksi.

Strategiset tavoitteet

1. Tarjoamme nopeaa tietoa asiakkaidemme tarpeet huomioiden
2. Teemme yhteistyötä tietovarallisuuden hyödyntämiseksi
3. Yhtenäistämme tietovarannot tilasto- ja tietotuotannon pohjaksi
4. Tehostamme ja yhtenäistämme tilastotuotantoa
5. Tarjoamme yhteisöllisen työpaikan ja mahdollisuudet kehittymiseen
6. Johdamme tiedolla, tavoitteilla ja kokonaisarkkitehtuurilla

Tärkeimmät yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet

Toimialan tilastotoimi, taloudellinen tutkimus ja rekisterihallinto yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tukevat tavoitteet¹ ovat

- Tilastot, tietoaineistot, tutkimukset ja palvelut ovat luotettavia ja relevantteja

¹ Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024, 09.10.2023

TK/1917/02.00.00/2023

25.10.2023

- Tutkimustoiminta tukee päätöksentekoa, joka vastaa Suomen kansantalouden tärkeimpiin haasteisiin
- Kansalaisten ja yritysten asiointi julkishallinnon kanssa on entistä sujuvampaa ja asiakaslähtoisempää
- Digitaaliset palvelut lisäävät tietojen hyödyntämistä ja tehostavat julkishallinnon toimintaa
- Luottamus ja oikeusturva vahvistuvat yhteiskunnassa

Tilastokeskuksen kannalta erityisen tärkeä on tilastotuotannon relevanssia koskeva tavoite. Toimintaympäristön muutoksista seuraa uusia EU-tasoisia säädösperusteisia vaatimuksia tilastoille. Tämä lisää resurssien tarvetta vuosittain.

Tutkimustoiminnan tukeminen Tilastokeskuksen tavoitteena vahvistui Tilastokeskusta koskevan lain 1.1.2023 voimaan tulleiden muutosten myötä. Lain lisäykset koskevat tutkija- ja aineistopalvelun edistämistä.

Tärkeimmät toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

Toimintaympäristössä erityisesti henkilötiedonkeruissa ongelmia aiheuttaa kasvava kato ja haasteet henkilöiden yhteystietojen löytymisessä. Toiminnan tehostamisessa on pitkään hyödynnetty tietojärjestelmiä, muuta niiden väistämätön vanheneminen lisää uudistustarvetta tavalla, johon nykyinen kehys ei riitä. Toiminnassa perustuotanto mukaan lukien maksullinen toiminta on priorisoitu kehittämisen edelle.

Tilastokeskuksen tärkeimmät toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet tulosopimuksessa koskevat tilastojulkistusten määrää ja laatua. Julkistusten oikea-aikaisuus on yleensä ollut hyvällä tasolla. Haasteita löytyy julkistusten virheettömyydessä. Tiukkenevien resurssien vuoksi tavoitetaso ei voi säilyä entisenlaisena.

Maksullinen toiminta on ollut määrällisesti kasvussa, mutta lähivuosien oletetaan olevan tiukkoja. Asiakastytyväisyys on ollut hyvällä tasolla, joka halutaan säilyttää. Maksullisen toiminnan ongelmallinen osa on tutkijapalvelut, jossa kustannusvastaavuus ja palvelutaso eivät ole tavoitellulla tasolla.

Taulukko tulosopimusluonnoksesta vuodelle 2024

Mittari	Toteu ma202 2	Arvio 2023	Tavoite 2024	Tavoite 2025	Tavoite 2026	Tavoite 2027
Maksullisen toiminnan tuotot, 1 000 e	10 693	11 000	10 600	10 600	10 600	10 600
Tilastot, joista julkaisuja vuoden aikana, kpl (TAE)	131	132	138	138	138	138
Toimeksiantopalvelujen määrä (yli 500 euroa), kpl	1 055	1 050	1 200	1 200	1 200	1 200
Tutkijapalvelujen käyttäjätunnusten määrä etäkäyttäjärjestelmässä, kpl (TAE)	1 292	1 500	1 650	1 750	1 850	1 950
Oikea-aikaisten julkistusten osuus, % (TAE)	96	98	>96	>96	>96	>96
Virheettömien julkistusten osuus, % (TAE)	92	91	>93	>95	>95	>95
Läpimenoaika hakemuksen saapumisesta toimitukseen, mediaani pv	135	130	100	100	100	100

TK/1917/02.00.00/2023

25.10.2023

Priorisointiperusteet

Kehittämisehdotusten priorisoinnin perusta on, että kansainvälisiin säädöksiin perustuvat tilastot voidaan tuottaa riittävän laadukkaina. Tilastokeskus varautuu kiristyviin kehyksiin supistamalla maltillisesti henkilöstön määrää ja lisäämällä ostopalveluiden käyttöä kehittämisessä. Tavoitteena on vähentää viimeisen vuosikymmenen aikana syntyneitä kehittämisvelkaa niin, että on mahdollista parantaa tuottavuutta ja pienentää tuotantoriskejä.

Tutkija- ja aineistopalvelu on lisätty Tilastokeskusta koskevaan lakiin, joten palvelun laatutason parantaminen on toinen priorisointiperuste. Haasteena on edelleen palvelun alikatteellisuus.

Ehdotus toteuttaa kaikkien osa-alueiden osalta kestävän kehityksen ja sukupuolten välisen tasa-arvon tavoitteita. Tilastokeskuksen kestävän kehityksen tavoitteet konkretisoituvat tilastojen lukutaidon edistämässä (YK 4.4, 4.5), Suomen virallisten tilastojen tuottamisessa ja kansallisessa koordinoinnissa (YK 16.6, 16.7) sekä kansainvälisessä yhteistyössä ml. tilastotuotannon kehittäminen vähemmän kehittyneissä maissa (YK 17.18, 17.19).

1. Säädöspohjaisen tilastotuotannon pysyvä lisääntyminen ja uudet vaatimukset

EU:n tilastojärjestelmää (ESS, European Statistical System) kehitetään jatkuvasti, mikä johtaa tilastotuotannon laajenemiseen. Muutokset voivat olla yksittäisen tilaston kannalta pienehköjä, mutta kokonaisuus on suuruudeltaan arvioitu 2,0 miljoonaksi euroksi vuositasolla lähivuosina. Summa koostuu 95 prosenttisesti palkkakuluista.

Kehittämisehdotusten yhteinen tavoite on varmistaa EU-säädökset ja muut kansainväliset vaatimukset täyttävä tilastotuotanto, joka kattaa myös merkittävän osan kansallisista asiakastarpeista. Tilastotuotannon luotettavuus ja relevanssi ovat ensisijaisia tavoitteita Tilastokeskuksen tuotannossa. Samalla mahdollistetaan laadukkaat ja yhteiskunnallisesti ajankohtaiset aineistot tutkimuskäyttöön.

EU-säädöksiin tai kansainvälisiin sopimuksiin perustuva tilastotuotanto on laajentunut merkittävästi vuodesta 2021 alkaen. Rahoitusta haetaan vain laajennuksiin, joihin aiemmin ei ole saatu kehysrahoitusta. Säädösten voimaantulon myötä saatavissa oleva EU:n yhteisrahoitus kyseisiin tehtäviin loppuu. Resurssitarvetta lisääviä muutoksia on lukuisia. Tarvittavat lisäresurssit eivät löydy viraston sisäisillä uudelleenkohdennuksilla.

Laajennuksia on tehty lukuisia yritystilastokokonaisuudessa. Myös yritysten toimialaluokitus on muuttumassa. Luokituksen käyttöönotto koskee kymmeniä tilastoja ja on työläs toteuttaa. Energiatilastointiin kohdistuu lukuisia uusia vaatimuksia. Henkilöitä koskevat määrävuosin tehtävät kyselyt ovat nyt lakisääteistä. Uusi työmarkkinatilastoinnin puiteasetus tuo uusia tarkkuusvaatimuksia ja laajentaa tilastointivaroitteita. Lisäksi väestötilastoja koskeva kehysasetus on muuttumassa. On myös eräitä muita pienempiä lisäyksiä, jotka koskevat muun muassa indikaattoreita (yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi, toimitilaindikaattorit).

TK/1917/02.00.00/2023

25.10.2023

2. Kansantalouden tilinpidon ja maksutaseen tietojärjestelmän uudistaminen

Kansantalouden tilinpidon ja maksutaseen (KTMT) tietojärjestelmä on lähestymässä elinkaarensa päätä. Tulossa olevat välttämättömät uudistukset (mm. toimialaluokitus, tilinpidon laajennukset ja muutokset (ESA-manuaali)) tulee toimeenpanna kuluvan vuosikymmenen lopulla, joten muutokset tietojärjestelmään ovat joka tapauksessa välttämättömiä.

KTMT-järjestelmän uudistaminen on arvioitu kokonaisuudessaan noin 10 miljoonan euron suuruiseksi hankkeeksi. Tilastokeskuksen käytettävissä oleva rahoitus ei tähän riitä. Edeltävinä vuosina Tilastokeskus on hakenut rahoitusta tietojärjestelmä ja teknologiauudistuksiin tilastotuotannon turvaamiseksi. Nyt KTMT-järjestelmä on priorisoitu tärkeimmäksi. Muita järjestelmä uudistuksia rahoitetaan käytettävissä olevan rahoituksen sallimissa rajoissa.

Tilastokeskus hakee KTMT-uudistukselle rahoitusta VM:n ns. tuottavuusrahasta. Rahoituksen varmistamiseksi haetaan rahoitusta myös kehysehdotuksessa. Jos uudistus rahoitetaan tuottavuusrahoituksella, niin tämä kehittämissuunnitelma on siltä osin tarpeeton.

3. Tutkijapalveluiden palvelutason parantaminen ml. datahallinta-asetuksen toimeenpano

Tutkijapalvelujen palvelutason parantaminen tähtää erityisesti aineistotoimitusten viiveiden lyhentämiseen. Viiveitä voi lyhentää lisäämällä valmisaineistoja ja siihen liittyvää automatisointia ja kehittämällä prosessia.

Vuositasolla haettava rahoitus on 750 000 euroa palvelutason kehittämiseen. Vuosina 2025 ja 2026 kohteena on erityisesti tietoturvan ja tietosuojan vahvistaminen. Tietosuojan parantaminen saattaa edellyttää valmisaineistojen tuottamista aiempaa suppeammalla tietosisällöllä. Lisäksi pseudonymisointialgoritmi tulee uudistaa.

Haettavasta summasta 300 000 euroa kohdennetaan tutkijapalveluiden palvelutason nostamiseksi datahallinta-asetuksen vaatimusten mukaiselle tasolle. Syyskuussa 2023 voimaan tullut datahallinta-asetus edellyttää, että julkisen sektorin elinten datan uudelleenkäyttöpyyntöjä koskeva päätös tulee tehdä kahden kuukauden kuluessa pyynnön vastaanottamisesta. Nykyisillä resursseilla Tilastokeskus ei pysty saavuttamaan asetettua tavoitetasoa. Viive on ratkaistavissa henkilöresurssien lisäämisellä.

4. Datahuoneen jatko Tilastokeskuksessa

Hallitusohjelman mukaan datahuoneen vakinaistamista selvitetään. Datahuonepilotti alkoi vuonna 2022 ja päättyy vuonna 2025, jolloin arvioidaan kokeilun tuloksia ja tehdään päätökset jatkotoimenpiteistä. Jo tähän mennessä datahuone on osoittautunut hyödylliseksi toimintamalliksi. Datahuoneen tehtävä on tukea päätöksentekoa mm. tuottamalla ajantasaista rekisteritietoa hyödyntäen entistä tarkempaa analyysia yhteiskunnallisten päätösten vaikutuksista eri väestöryhmiin ja yrityksiin. Tilastokeskuksen osuus on aineistovalmisteluun kuuluvat tehtävät.

Datahuonepilotilla on kehysrahoitusta 400 000 euroa vuosille 2024 ja 2025 (kehyspäätös 23.3.2023). Rahoitus mahdollistaa ns. suppean toimintamallin. Rahoitustarpeeksi vuoden 2024 jälkeen on arvioitu

TK/1917/02.00.00/2023

25.10.2023

1 100 000 euroa vuodessa. Arviossa on hyödynnetty alustavia tietoja VM:ssä laaditusta selvityksestä datahuoneen vakinaistamisesta.

Datahuoneen tarjoama nopea tieto perustuu Tilastokeskuksen ja muiden viranomaisten tietovarantojen ajantasaiseen käyttöön. Aineistoista saadaan suurin hyöty, kun tietovarannoissa olevia aineistoja pystytään yhdistämään toisiinsa. Tietoja käsitellään Tilastokeskuksen ylläpitämässä tietoturvalisessä etäkäyttöympäristössä

5. Tilastotuotannon kansalliset lisätarpeet

Rahoitustilanteen tiukentuessa kansallisia asiakastarpeita voidaan ottaa huomioon vain niukasti. Tilastokeskuksella on tuotannossa useita kokeellisia tilastoja, joiden kehittämismuutoksiin on saatu rahoitusta ulkopuolelta. Näiden tilastojen ottaminen osaksi pysyvää tuotantoa ei ole nykytilanteessa mahdollista.

Varallisuustilastointi

Varallisuustilastointia on haluttu laajentaa eräillä erillisillä, kuten perinnät ja lahjat sekä pörssiosakkeet. Tällä hetkellä tiedot julkistetaan vuosittain kokeellisena tilastona. Varallisuustilastoinnin kehittämistä on tehty yhteisrahoitteisesti vuosina 2021–2023. Pääosa rahoituksesta on tullut valtiovarainministeriöstä. Alustavasti on sovittu pysyvästä lisärahoituksesta mahdollisesti kehysiirtona. Arvioitu työpanoksen lisäys on yksi henkilötyövuosi vuodessa (70 000 €). Rahoitus on välttämätön tilastoinnin jatkolle.

Positiivinen luottotietorekisteri

Positiivinen luottotietorekisteri on merkittävä ja nopea rekisteripohjainen tietolähde kotitalouksien velkaantumisen eri mikro- ja makrotilastoihin. Tavoitteena on torjua ylivelkaantumista. Rekisteriin pohjautuva tilastotieto ja tutkimusaineistot mahdollistavat tavoitteen toteutumisen seurannan. Tilastokeskus on ollut mukana rekisterin määrittelytyössä. Tavoitteena on rakentaa valmiudet ottaa käyttöön aineistolähde tilastotuotannossa sekä tutkijapalveluiden sekä datahuoneen aineistona. Rekisterin laajamittainen käyttö alkaa 1.4.2024. Toisessa vaiheessa 1.4.2026 alkaen tietoja kertyy myös luonnollisten henkilöiden elinkeinoluotoista. Positiivisen luottotietorekisterin käyttöönotto on yhteensä noin 200 000 euroa vuosina 2025–2026. Tämän jälkeen rahoituksen lisätarve on 30 000 euroa vuodessa.

Stokastinen väestöennuste

Deterministinen alueittainen väestöennuste on toteutettu joka kolmas vuosi. Tavoitteena on VM:n tarpeita varten kehittää nykyisen väestöennusteen rinnalle ns. stokastinen väestöennuste, joka on tuotettavissa vuosittain. Stokastisessa väestöennusteessa on mukana epävarmuus ja mahdollisuus tarkastella jakaumia. Väestön ikääntyminen ja syntyvyyden lasku vaikuttavat julkisen talouden rahoituspohjaan ja yhteiskunnan rakenteisiin pitkällä aikavälillä merkittäväällä tavalla. Stokastisen väestöennusteen kehittäminen tarvitsee rahoitusta noin 300 000 euroa. Tuotantovaiheessa tarve on noin 100 000 euroa vuodessa.

TK/1917/02.00.00/2023

25.10.2023

Liikennetilinpito

Kansantalouden tilinpidon osana on ns. satelliittitilinpitoja. OECD on aktiivisesti edistänyt liikennetilinpitoa. Suomessa kiinnostuneimpia ovat LVM ja Traficom. Kehittämisvaiheen tarve on 1,6 henkilötyövuotta. Pysyvä tuotanto on mahdollista järjestää nykyisillä resursseilla.

Maahanmuuttotilastointi

Maahanmuuttotilastoinnin kehittäminen edellyttää oleskelulupa-aineiston hankintaa ja käyttöönottoa. Tehtävien on arvioitu hoituvan yhden henkilötyövuoden lisäpanostuksella.